

ДЕДА, ТАТА И ЈА

ДРАГИША, МИЛАН И ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ

12-27. октобар 2023.

Галерија РТС, Београд, Таковска 10

РТС

Постоје две врсте фантастике – једна је она коју човек ствара, а друга, већа је она која настаје сама из себе, из света, из стварности.

У овој галерији било је и раније изложби фантастичне уметности, али ова изложба тешко да има конкуренцију по критеријумима фантастичног садржаја.

Пред нама су радови троје аутора: покојног Драгише Станисављевића, његовог сина Милана и унуке Иване. Три уметника који осим исконског смисла за фантастику немају никакве подлоге за оно што стварају. Нису учени, не пореде се ни са ким, настају као и њихова дела, сами из себе. Суштински, уметност оваквих карактеристика категорише наивом, или наивном уметношћу. Међутим, када кажемо ликовна или уметничка наива ми мислимо на одсуство едукације кроз коју пролазе номинално професионални уметници. Међутим, и деда, и отац и кћер имају само једну едукацију – ону коју разумеју узајамно и проналазе у ризници коју носе у себи.

Милан Станисављевић, светски афирмиран наивни уметник, присутан је у многим

светским збиркама. Постоји једна давна народна легенда, једно исконско веровање, хришћанско, паганско, древно, где у свакој ствари а нарочито у живим бићима, у деблу дрвета, постоји живо биће које и сами у себи осећамо. То биће може се показати, може изаћи из своје анонимности онда када га препознају људи попут ово троје излагача. То исто важи за празно платно у коме постоји слика, коју само треба сагледати и показати.

То је све с оне стране конвенционалне границе реалности и фантастике. Могло би се, конвенционално рећи, да је једнако фантастично уопште бавити се уметношћу (данас), а посебно у домену уметности; фантастично је бавити се њоме без едукације, са исконским, древним, мистичним осећајем живота који тражи свој израз и налази свој особен ликовни језик, захваљујући рукама ствараоца, аутора.

Не могу да пронађем речи којима бих покушао да дочарам категорисану вредност ликовног дела било којег од учесника ове изложбе. Сва овде изложена дела делују тако

ДРАГИША СТАНИСАВЉЕВИЋ, **САНДУК**

хомогено по једном својству које је им заједничко – а то је непатворена истинитост оног монолога који започињу да изговарају речима облика у простору и времену, у форми и трајању. Омиљени материјал у коме раде отац Драгиша и његов син Милан јесте дрво вађено са дна Колубаре, које је хиљадама година лежало у глибу. Реч је о материји која је готово неуништива, коју треба радити најјачим длетима, која има тврдоћу камена, која се тешко обликује; сваки траг у њему ослобађа њену телесност, старости времена, пролазности и претвара у трајна и чини се вечна бића; она тако наликују живим створењима, уколико мање они који су их стварали инсистирају на томе.

Слично се може говорити о сликама најмање од њих троје, Иване, која чини исто, прихватајући се нарочито припремљеног платна, које заправо и није то што та реч обично значи, већ је подлога за лаике састављена од тајанствених влакана која примају патинирану боју и региструју потезе нимало слично онима какве повлаче изучени и вични мајстори сликарске уметности.

Основни ефекат радова ових аутора, јесте енергетски потенцијал који избија из њихових радова. Он је тако жесток да баца у засек све друго што би се неким изоштреним и професионално брушеним чулима могло регистровати и анализирати, узбуђује до крајности посматрача, буди у њему оно чега ни сам није свестан, оно давно потиснуто и заборављено, а онда изненада оживљено осећање праисконске истинитости онога што чини облик у свету и материји мимо времена, мимо простора. То је нарочити модалитет лепоте, најчудније, најзагонетније речи која се може изговорити.

Како може бити лепо у неком класичном или ренесансном смислу речи оно што је за већ урођену свест посматрача тако грубо, тако сирово, тако елементарно, да превазила-

МИЛАН
СТАНИСАВЉЕВИЋ,
КОПИЛАЧА,
1972.

зи границу између могућег и немогућег? Али нико не може порећи истину да је задивљен управо мистичном лепотом ових слика и скулптур, а које су више од тога: поново оживљена неуништива енергија онога што у чудесном телу света превазилази границе и времена и простора. Ово је утисак који надвисује сваку реакцију на конкретно ову изложбу. Тако раде смо малобројни окатегорисани наивци не само овде, и не само сада. Уметност никад није сериозна ни наивна, уметност је увек само оно што може бити: неприкосновена и препознатљива Лепота. Само треба имати снаге да се савлада опора, примарна грубост површине на којима Ивана слика човеколике прилике, реалније од било какве анатомски и биолошки обликоване форме. Тако делују и тела и ликови Милана Станисављевића, као и ликови његовог оца, двојице видовњака који у нама, одвиклим од

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, **АУТОПОРТРЕТ**, 2020.

онога што свет заправо јесте, призивају онај свет који се још у Светом писму помиње као превременски. Треба имати посебну моћ, да се он препозна, запази и покаже. И ту видимо да је оно најтајанственије што уметност носи у себи једнако присутно од њених почетака па до данас.

Постоји прича, која није анегдота, да су шпански археолози у Пиринејима пронашли пећину Лашо у којој су нашли фигуре које тако личе на ово што видимо на овој изложби, старе десетинама хиљада година. Звали су у то време живог и славног велемајстора Пикаса, који је обишао пећину, да га упитају, какав је његов утисак и мишљење. Питали су га, пошто се појавио из њене таме:

– Маестро шта кажете на ово?

Пикасо је одговорио:

– Нисмо ни мало напредовали.

Исто бих рекао овде, у овом галеријском простору, уосталом и на сваком другом месту где се појаве чуда попут ових. Станисављевићи су показали оно што није знао само Пикасо, што мора знати сваки човек који има срца да осећа шта је уметност. Она је светиња, а светиња се не мења, свето је изнад свега и свето је свако дело које настаје из осећаја те тајне коју крије овај или онај кутак на чудесној планети којом лутамо кроз космос. То је једини доказ који би могао послужити да верујемо и надамо се да заиста има Бога. А за Бога се каже да има четири својства: да је свемоћан, свезнајући, добар и леп. Три су она у која се може веровати (Отац, Син и Дух), а само се Једно види својим очима, а то је – Лепота.

И то виде тако јасно и на исти начин ово троје уметника, као што су то видели њихови најдавніји преци и као што ће видети њихови далеки потомци. Зато, поклонимо се светлости ових чудесних дела која су пред нама.

Ђорђе Кагијевић

ДРАГИША СТАНИСАВЉЕВИЋ,
РАСПЕЋЕ 1, 1990.

МИЛАН СТАНИСАВЉЕВИЋ,
ЖЕНА ОБЈЕКАТ, 1980.

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, РАСТАНАК, 2018.

ДРАГИША
СТАНИСАВЉЕВИЋ,
ТАЈНА ВЕЧЕРА,
1987.

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, ПОРОЂАЈ, 2009.

МИЛАН СТАНИСАВЉЕВИЋ,
ВАГА, 1998.

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, **АУТОМОБИЛ**, 2016.

ДРАГИША СТАНИСАВЉЕВИЋ, **ХИЈЕНА**, 1990.

МИЛАН СТАНИСАВЉЕВИЋ,
МИМОИЛАЗЕЊЕ, 1983.

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, ПДОБРАНЦИ, 2009.

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, ПЛАЖ, 2012.

МИЛАН СТАНИСАВЉЕВИЋ, УМИРАЊЕ И РАЂАЊЕ, 1970.

фото: ПРЕДРАГ ВРАНЕШ

МИЛАН СТАНИСАВЉЕВИЋ (1944) рођен је 15. јануара у Јабучју код Лајковца.

Вајарством се бави од 1960 (16). Излаже од 1964. са својим оцем и са Иваном Табаковићем, значајним уметником тадашње ликовне сцене, који је први у делима Станисављевића препознао дела будућих великих уметника. Пресељењем у Београд 1974. Милан почиње професионално да се бави вајарством. Скулптуре ради у црној храстовини старој од 10.000 до 100.000 година коју вади из тресишта корита реке Колубаре. До сада је имао велики број самосталних изложби и признања широм света.

ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ НЕГИЋ (1977) је рођена у Београду 29. јуна где још увек живи и ради. Слика од 2000. године.

Потомак је великих вајара, деде Драгише и оца Милана Станисављевића, поред чијих је црних, храстових, монументалних фигура одрасла и формирала свој уметнички укус.

Упркос великом утицају деде и оца, успела је да изгради сопствени израз, динамичним односом према техници, употребом различитих материјала и форми, коју непрестано испитује.

Излаже од 2001. на групним изложбама у земљи и иностранству.

ДРАГИША СТАНИСАВЉЕВИЋ рођен је 25. маја у Јабучју код Ваљева, Србија.

Скулптуром се бавио од 1958. Живот на селу и васпитање у духу патријархалних начела, завичајно окружење столетним шумама подстакли су свакако његов нагон за слободом и обликовањем. Апсолутни је самоук, снажно осећаја за стилизацију форме. Умро је 21. августа у Јабучју.

ИЗДАВАЧ ЈМУ Радио-телевизија Србије . ЗА ИЗДАВАЧА Драган Бујошевић, генерални директор РТС; Бранислав Кланшчек, председник Управног одбора РТС . САВЕТ РТС ЗА ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО проф. др Миливоје Павловић (председник), др Марија Павловић, Зорица Шујица, Дејан Вукелић, др Владислав Шћепановић, Маја Живановић . РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ БАШТИНА И КУЛТУРНА ПРОДУКЦИЈА РТС Александра Јелисавца . АУТОР ТЕКСТА Ђорђе Кадијевић . ОДГОВОРНИ УРЕДНИК ГАЛЕРИЈЕ РТС Петар Ђиновић . УРЕДНИК Ана-Марија Симоновић . ФОТОГРАФИЈЕ Дарко Дуцкин . ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ Предраг М. Поповић . ШТАМПА Штампарија РТС . ТИРАЖ 500 . Београд, октобар 2023.

НА НАСЛОВНОЈ СТАНИ

ДРАГИША СТАНИСАВЉЕВИЋ, **МАЈКА С ДЕЦОМ**, 2010; МИЛАН СТАНИСАВЉЕВИЋ, **ЛУДА МОДА**, 1968; ИВАНА СТАНИСАВЉЕВИЋ, **КРАЈПУТАШИ**, 2003.

PTC13

[f](#) @galerijarts

[yt](#) bastinarts

rts.rs